



Concellería  
de Benestar  
Social  
Concello de Vigo

# **Xornadas sobre Conductas Adictivas e Inclusión Social**

## **Aproximación á Inclusión Social no ámbito Local**

**Vigo 14 e 15 de decembro de 2009**

**Paz Fernández Fernández  
Departamento de Benestar Social  
Concello de Vigo**



# INDICE

- **Conceptos.**
- **Competencias.**
- **A inclusión social nas políticas comunitarias.**
- **Plan Nacional de Acción para a Inclusión Social.**
- **II Plan Galego de Inclusión.**
- **A Inclusión Social no ámbito Local.**
  - **Accións municipais cara a inclusión.**
  - **Retos fronte ao futuro.**
- **Conclusiones.**



# POBREZA

- **Esfera material: fundamentalmente rendas persoais**
- **Pobreza:**
  - **absoluta**
  - **relativa**
- **Medida do umbral de risco de pobreza**

## **Exemplo:**

**O umbral da pobreza consonte a ECV do 2008 é de 7.753 €/ano, 646,10 €/mes.**

**Para non estar por baixo deste umbral, un fogar con 2 adultos e 2 menores, tiña que ter ingresos > 1.356,82 €/mes .**

**1º adulto    646,10 €/mes**

**2º adulto    646,10 €/mes x 0.5 = 323,05**



# EXCLUSIÓN SOCIAL 1

- **É un proceso crecente de vulnerabilidade de carácter estrutural**
- **Ten carácter multidimensional e conleva a non participación da persoa, no eido económico, social, cultural e político**
- **Segundo a Oficina Internacional do Traballo da UE:**
  - **Imposibilidade de gozar dos dereitos sociais sen axuda**
  - **Na imaxe desvalorizada de sí mesmo e da capacidade persoal de facer fronte de seu ás obrigas propias.**
  - **No risco de mirarse relegado, de forma duradeira, ao status de persoa asistida**
  - **Na estigmatización que esto conleva para as persoas, e nas cidades para os barrios nos que residen**



# EXCLUSIÓN SOCIAL 2

<b><i>Rasgos diferenciación</i></b>	<b><i>Pobreza</i></b>	<b><i>Exclusión social</i></b>
<b>Situación</b>	É un estado	É un proceso
<b>Carácter básico</b>	Persoal	Estructural
<b>Suxeitos afectados</b>	Individuos	Grupos sociais
<b>Dimensións</b>	Básicamente unidimensional (Carencias económicas)	Multidimensional (aspectos laborais, económicos, sociais, culturais)
<b>Ámbito histórico</b>	Sociedades industriais (o no seu caso tradicionais)	Sociedades postindustriais e/ ou tecnolóxicas avanzadas
<b>Enfoque analítico aplicado</b>	Socioloxía da desviación	Socioloxía do conflito
<b>Variables fundamentais</b>	Culturais y económicas	Laborais
<b>Tendencias sociais asociadas</b>	Pauperización	Dualización social
<b>Riscos engadidos</b>	Marxinación social	Crisis dos nexos sociais
<b>Dimensións persoais</b>	Fracaso, pasividade	Desafiliación, resentimento
<b>Evolución</b>	Residual. Estática	En expansión. Dinámica
<b>Distancias sociais</b>	Arriba-abaxo	Dentro-fora
<b>Variable ideolóxico-política que influen</b>	Liberalismo non asistencial	Neoliberalismo desregulador

Fonte: J.F. Tezanos (1999): Tendencias de dualización y exclusión social en las sociedades avanzadas. Un marco para el análisis, Sistema, Madrid, p.32.





# VULNERABILIDADE SOCIAL

● **É a exposición a continxencias e tensións endóxenas i exósenas á persoa, e a dificultade para afrontalas (Chambers 1989)**

● **Endóxenas:**

- 1. Características persoais**
- 2. Conductas**
- 3. Enfermidade, etc.**

● **Esóxenas:**

- 1. Desemprego**
- 2. Ausencia de vivenda**
- 3. Relacións sociais fráxiles**

● **Situacións presididas polo equilibrio social precario**



# GARCÍA E MALO -1996

**Propoñen unhas zonas de integración, vulnerabilidade e marxinación:**

**A) Integración Social: Traballo estable e redes sociais solidas**

**B) Vulnerabilidade e exclusión: Inestabilidade laboral e as relacións sociais fráxiles.**

**1.- Pobreza económica, vivenda e relacións familiares**

**2.- A exclusión social con economía somerxida, vivenda e relacións familiares**

**C)Exclusión e marxinación con ausencia de traballo e illamento social**

**1.- A exclusión social severa: economía sumerxida, hábitos ou normas sociais , vivenda ou inexistencia**

**2.-A marxinación e morte social da persoa**



# INCLUSIÓN SOCIAL

**A Unión Europea a define como:**

**“Proceso que asegura que aquelas persoas en risco de pobreza e exclusión social, teñan as oportunidades e recursos necesarios, para participar plenamente na vida económica, social e cultural, disfrutando dun nivel de vida e benestar considerado normal na sociedade onde estas persoas viven”.**

**Polo tanto é:**

- 1) Un concepto relativo**
- 2) Un concepto normativo**





# A INCLUSIÓN SOCIAL

- **Ten un enfoque nas persoas e nos grupos e vai máis aló do Benestar Social**
- **Enfatiza a educación, o dereito aos servizos sociais, á saúde, ao medioambiente sostible, a equidade de xénero e o respecto aos dereitos da cidadanía**
- **Unha restricción en calquera destes ámbitos e perxudicial para a liberdade de elección dos seres humanos**
- **Con exclusión social é difícil que un país acade altos índices de desenvolvemento.**



# A INCLUSIÓN SOCIAL COMPETENCIA COMPARTIDA

→ Os **Servizos Sociais** son unha materia de competencia compartida polas tres administracións públicas:

- Estado
- Comunidade Autónoma
- Corporacións Locais

→ A **inclusión Social** abordase principalmente dende o **Sistema de Servizos Sociais**, aínda que polo seu carácter multifactorial cómpre transversalidade cos sistemas de **Emprego, Educación, Sanidade**, etc.



# A INCLUSIÓN SOCIAL NA UNIÓN EUROPEA

Para acadar eses dereitos de cidadanía

Políticas de Inserción Social

Abordan ineficiencias institucionais

Corrixen resultados negativos das Políticas

• Intencionais

Discriminación

• Non intencionais  
das  
individuos

Impacto diferencial negativo  
políticas sobre algúns dos  
ou grupos



# A INCLUSION SOCIAL DENDE A UE

**Tratado de Niza**

**Estratexia Europea para a Inclusión Social**

**Marco para desenvolver estratexias nacionais**

**Coordinación en tódolos Estados Membros da UE**

**Acordo de tódolos países sobre os retos en materia de Inclusión:**

- **Suprimir a pobreza infantil rachando coa transmisión interxeneracional da pobreza**
- **Desenvolver mercados de traballo verdadeiramente inclusivos**
- **Asegurar que tódalas persoas teñan dereito a unha vivenda digna**
- **Combater a discriminación, promover a integración dos inmigrantes, das persoas con discapacidade ou das minorías étnicas**
- **Combater a discriminación económica e o endebedamento excesivo**





# A INCLUSION SOCIAL DENDE A UE

**COMISIÓN EUROPEA**



**Axenda Social Europea 2005 - 2010**

## Áreas:

- 1) **Pobreza e exclusión social**
- 2) **Pensións adecuadas e sostibles**
- 3) **Asistencia sanitaria e coidados de longa duración, accesibles, de alta calidade e sostibles**





# AXENDA SOCIAL EUROPEA - RENOVADA

➤ **Adoptada en xullo de 2008**

➤ **Obxecto:**



- **Crear máis oportunidades**
- **Mellorar o acceso a uns servizos de calidade**
- **Amosar a súa solidariedade cos que están a sufrir as consecuencias negativas das transformacións da sociedade**

➤ **¿Por qué?**

- **Políticas que axuden ás persoas a se adaptar ás circunstancias cambiantes actuais**



# A INCLUSION SOCIAL DENDE A UE

## COMITÉ DE PROTECCIÓN SOCIAL



➔ **Ferramenta eficaz para o intercambio e a cooperación entre a Comisión Europea e os Estados Membros**

➔ **Áreas:**

**1.- Inclusión Social**

**2.- Pensiones**

**3.- Atención Sanitaria**

**4.- Vínculo: políticas de Protección Social - Políticas Activas de Empleo**

**5.- Racionalización**



# A INCLUSION SOCIAL DENDE A UE

## MÉTODO ABERTO DE COORDINACIÓN

- ➔ **Establecido no Consello Europeo de Lisboa, no ano 2000 (Revisado no ano 2006)**
  
- ➔ **Instrumento de coordinación política entre os Estados Membros**
  - **Acordo de obxectivos comúns e metas compartidas**
  
  - **Acordo dun grupo de indicadores comúns que midan o progreso da consecución dos obxectivos**
  
  - **Elaboración de informes nacionais: Planificación política dun período determinado para acadar os obxectivos comúns**
  
  - **Elaboración conxunta das estratexias nacionais. Comisión Europea + Estados Membros (Evaluación por pares)**



# PLAN NACIONAL DO REINO DE ESPAÑA 2008-2010

## **Parte do diagnóstico da sociedade española ( IT2008):**

- **Aumenta a taxa de paro**
- **Situación de subemprego (mulleres o 54,6%)**
- **A poboación por debaixo do umbral de risco de pobreza aumenta**
- **Medra os rapaces/as que abandonan os seus estudos prematuramente( 18-24 anos)**
- **Progresivo avellentamento da poboación**
- **Necesidade da gobernabilidade da inmigración**
- **Incremento das taxas de divorcios**
- **Aumentan os fogares de persoas soas e/ou dous adultos**



## TASAS POBOACION EN RISCO DE POBREZA ESPAÑA

ANO	2005	2006	2007
<b>TOTAIS</b>	<b>19,8</b>	<b>19,9</b>	<b>19,7</b>
<b>MULLERES</b>	<b>20,9</b>	<b>21,2</b>	<b>20,9</b>
<b>HOMES</b>	<b>18,6</b>	<b>18,5</b>	<b>18,6</b>





## Obxectivos

### ● Inclusión Social Activa:

1. Fomentar o acceso ao emprego
2. Garantir a mellora dos recursos económicos mínimos
3. Acadar unha educación de calidade e equidade

### ● Minoración dos niveis de pobreza por cambios sociodemográficos:

4. Apoiar a integración social dos inmigrantes
5. Garantir a equidade na atención ás persoas en situación de dependencia.



# PLAN NACIONAL DO REINO DE ESPAÑA 2008-2010

## Outras medidas de acceso de todos aos recursos, dereitos e servizos necesarios para a participación na sociedade

- **Servizos sociais**
- **Vivenda**
- **Xustiza**
- **Inclusión na sociedade da información**
- **Equidade e saúde**



# PLAN NACIONAL DO REINO DE ESPAÑA 2008-2010

## Actuacións a favor das persoas en situación de maior vulnerabilidade

- **Persoas maiores**
- **Persoas con discapacidade**
- **Mulleres**
- **Xente nova**
- **Infancia**
- **Familias**
- **Poboación xitana**
- **Cidadanía española no exterior e emigrantes retornados**
- **Persoas sen fogar**
- **Persoas reclusas e ex reclusas**



## II PLAN DE INCLUSIÓN SOCIAL DE GALICIA 2007/2013

- Plan en consonte os obxectivos do PNAE
- Engade medidas concretas acordes coa situación específica de Galicia
- Créronse estruturas transversais e recursos diferentes segundo características poboacionais (urbanos e rurais):

1. Equipos de Inclusión Social

2. Oficinas de Igualdade e Benestar (I+B).. Están formadas por:

- Equipos comarcais de profesionais da educación familiar
- Equipos de Igualdade entre homes e mulleres
- Equipos de Inclusión Social





## II PLAN DE INCLUSIÓN SOCIAL DE GALICIA 2007/2013

### Obxectivos Específicos:

- **Garantir recursos económicos mínimos e o acceso a uns servizos e equipamentos sociais de calidade.**
- **Aumentar a participación no emprego dos colectivos máis arredados do mercado de traballo.**
- **Impulsar o acceso á vivenda**
- **Promover o acceso á educación e á formación,**
- **Fomentar a accesibilidade e o uso normalizado dos servizos sanitarios**
- **Promover a inclusión social activa de colectivos en situación grave de pobreza**
- **Favorecer a conciliación da vida familiar e laboral e a atención á dependencia.**





# SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS MUNICIPAIS





# SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS MUNICIPAIS





# Prestacións específicas 1

<b>Específico</b>	<b>Prestación</b>	<b>Programas/Servizos/Equipamentos</b>
<b>Discapacidade</b>	<b>2</b>	<b>SAF, Bonotaxi, Sábados dinámicos</b>
	<b>4</b>	<b>Tempo de Lecer, Convenios Asociacións</b>
<b>Infancia e familia</b>	<b>5</b>	<b>Vacacións en Paz</b>
	<b>2</b>	<b>Programa Intervención Familiar</b>
		<b>Galescola R/Palencia</b>
	<b>4</b>	<b>Programa AMES</b>
		<b>Pleno Infantil</b>
<b>Programa Ocio e Tempo libre</b>		



# Prestacións específicas 2

<b>Específico</b>	<b>Prestación</b>	<b>Programas/Servizos/Equipamentos</b>
<b>Maiores</b>	<b>2</b>	<b>SAF Dependencia e Libre Concurrencia</b>
		<b>Centros de Dia-Atalaia, O Grove e C.Vermella</b>
		<b>Xantar na Casa</b>
	<b>3</b>	<b>25 prazas urxencias. R.Barreiro</b>
	<b>4</b>	<b>Programa Avellentamento Activo</b>
		<b>Adaptación Fogares Maiores</b>
<b>Minorías Etnicas</b>	<b>2</b>	<b>Programa Intervención Familiar específico</b>
	<b>4</b>	<b>Programa Ocio e Tempo libre</b>
		<b>Erradicación do Chabolismo</b>



# Prestacións específicas 3

<b>Específico</b>	<b>Prestación</b>	<b>Programas/Servizos/Equipamentos</b>
<b>P.Risco Exclusión</b>	<b>3</b>	<b>Programa de Axudas económicas Municipais</b>
		<b>Programa Pisos Via :Homes e Mulleres -13</b>
	<b>4</b>	<b>Plan Inclusión conveniado Xunta</b>
		<b>Programa Sereos de redución dano e inclusión</b>
	<b>5</b>	<b>Convenios Entidades: Comedores, Albergues privados, etc</b>
<b>Migracións</b>	<b>1</b>	<b>Oficina Información Xuridica e Social feito migratorio</b>
	<b>4</b>	<b>Programa Mediación Intercultural</b>
		<b>Galego noutros Mundos</b>
	<b>5</b>	<b>Foro das Migracións</b>
		<b>Consello das Migracións</b>





# Prestacións específicas 4

<b>Específico</b>	<b>Prestación</b>	<b>Programas/Servizos/Equipamentos</b>
<b>Cooperecion para o Desenvolvemento</b>	<b>5</b>	<b>Programa Subvencións a Entidades</b>
		<b>Campaña Sensibilización</b>
		<b>Proxecto no Exterior</b>
		<b>Consello de Cooperación</b>
<b>Drogodependencias (pld)</b>	<b>4</b>	<b>Plan Local Drogodependencias</b>
	<b>4 e 5</b>	<b>Equipo de Prevención</b>
	<b>4</b>	<b>CEDRO Unidade Asistencial</b>
	<b>2</b>	<b>CEDRO Unidade de Dia</b>
	<b>4</b>	<b>Programas redución dano en m. aberto</b>
	<b>3</b>	<b>Pisos Apoio ao tratamento (cofinanciado)</b>



# FINANCIAMENTO INCLUSIÓN

<b>ADMINISTRACIÓN</b>		<b>%</b>
<b>Concello</b>		<b>62,07</b>
<b>Xunta</b>	<b>Plan concertado</b>	<b>24,17</b>
	<b>Secretaría Xeral de Emigración</b>	<b>2,03</b>
	<b>II Plan de Inclusión</b>	<b>2,26</b>
	<b>PLD</b>	<b>1,36</b>
	<b>SERGAS</b>	<b>7,86</b>
<b>Outros</b>		<b>0,25</b>



# RETOS FRONTE AO FUTURO NO PLANO LOCAL

- ✓ Pasar de respostas reactivas a accións proactivas
- ✓ Planificación de Servizos Sociais na cidade a longo prazo
- ✓ Consenso de tódolas forzas políticas locais nesta materia
- ✓ Aumentos das infraestructuras
- ✓ Incremento e adaptación dos RR.HH
- ✓ Coordinación real e sistematizada con outros Sistemas.
- ✓ Perspectiva comunitaria como máis participativa e cercana a todos e cun enfoque global da situación



# CONCLUSIÓNS 1

→ **Afrontamos un cambio social mundial moi importante xerador de novas problemáticas sociais e novas formas de exclusión.**

→ **O concepto de exclusión social expresa a nova configuración de desigualdades nas sociedades posindustriais e ten carácter dinámico e multidimensional.**

→ **Afecta de forma cambiante ás persoas, prodúcese en múltiples ámbitos, ben illadamente ou de forma conxunta, superpoñéndose diversas formas de precarización**

→ **Malia o esforzo das administracións non descendeu a poboación por debaixo do umbral de risco de pobreza.**



# CONCLUSIONES 2

- Necesidade de Servizos Sociais con elevada capacidade de adaptación diante deste entorno cambiante.
- Sistema infradotado de recursos humanos e financeiros.
- Que faga posible a prevención fronte á exclusión social
- Simplificación da xestión de prestacións nas que interveñen diferentes administracións públicas.
- Necesidade abordaxe da inclusión social de xeito multidimensional pero de forma personalizada.
- Á vez que dende unha perspectiva comunitaria que conecte a tódolos actores sociais e institucionais que operan nun mesmo espazo físico.





Concellería  
de Benestar  
Social  
Concello de Vigo

# PREGUNTAS E DEBATE

**MOITAS GRAZAS  
PAZ FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ  
PAZ.FERNANDEZ@VIGO.ORG  
XEFA DE SERVIZO DE BENESTAR SOCIAL  
CONCELLO DE VIGO**